

Histology of the stomach

**Etninės kultūros ugdymo
2-os (9kl.) bendrosios programos
įgyvendinimas Kauno Stepono
Dariaus ir Stasio Girėno
gimnazijoje.**

Lietuvos valstybė dviejų amžių sandūroje, kaip nurodo „Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės“, įžengė į itin sparčios kaitos, kupiną naujų iššūkių amžių, kuris kelia reikalavimus ir asmeniui, ir visuomenei, kartu – ir juos ugdančiai švietimo sistemai.

Pasaulinių ir europinių švietimo dimensijų kontekstas sukuria iš esmės naują pedagogo veiklos erdvę. Europos dimensija – tai demokratijos procedūros ir įstatymo teisė (valdžių atskyrimas, laisvi rinkimai, spaudos laisvė, teisių nepriklausomumas, žmogaus ir mažumų teisių gynimas). Taip apibrėžta geografinė erdvė turi kultūrinę, tradicijų ir ekonominę įvairovę.

Dabar aktualus demokratiškumo iššūkis – rasti priemones, visą visuomenę aprūpinti kokybišku švietimu. Kokybine švietimo prasme svarbu suvokti, kad turimi mokėjimai susideda iš žinojimo kaip mobilizuoti žinias ir turimą patirtį duotoje situacijoje. Siekiant ugdyti nurodytus mokėjimus, keliami tokie uždaviniai:

- demokratinės kultūros vertybių ugdymas;
- multikultūrinė visuomenė;
- reikalavimų sąrašas prioritetiniam mokymuisi visą gyvenimą.

Mokykla europinių dimensijų kontekste suprantama kaip visuma, veikianti visuomenėje. ES dokumentai atkreipia dėmesį į šių bendrųjų mokėjimų ugdymą:

2014-08-26 • analitiniai/ matematiniai;
Hona Linkevičienė, Kauno S. Dariaus ir S.
Girėno gimnazija

• komunikaciniai, meniniai, etiniai;

Formuojasi nauji mokytojų vaidmenys ir reikalavimai kvalifikacijai.

Mokytojas – įvairių komunikacinių tinklų dalyvis (mokyklos viduje realizuodamas tarpdalykinius ryšius, išorėje – su partneriais).

Jis – organizatorius ir administratorius.

Naujos kompetencijos reikalauja:

- sugebėjimo prisitaikyti;
- komunikuoti;
- plėtoti kritinį požiūrį;
- atnaujinti žinias;
- užmegzti solidarumo ryšius;
- formuoti atitinkamą požiūrį.

Išryškėja nauji šiuolaikinio pedagogo vaidmenys:

- novatorius,
- konsultantas,
- mokymo procesų vadovas,
- skatintojas,
- tyrėjas,
- katalizatorius,
- pokyčių tarpininkas,
- socialinis pedagogas,
- bendradarbiaujantis kolega (V. Tumėnienė, 2002, p.18)

Aktualus tampa pedagogo – mokymosi konsultanto vaidmuo.

Konsultantas:

- padeda ugdytiniui vystyti savo mokymosi įgūdžius atsižvelgiant į mokymosi stilių;
- pataria, kaip taikyti naujas technikas;
- palaiko interaktyvų grįžtamąjį ryšį;
- skatina ir palaiko ugdytinio pastangas mokytis netradiciniais būdais;
- padeda įveikti mokymosi sunkumus;
- individualizuoja mokymosi modulius;
- analizuoja ugdytinių mokymosi poreikius.

.Labai svarbus bendro nacionalinio noro mokytis didinimas. Būtina, kad žmonės išmoktų mokytis ir teigiamai žiūrėtų į mokymąsi.

.XXI a. susiduriame su aktualiomis kompetencijos ir kvalifikacijos sąvokomis. Europos švietimo strateginiuose dokumentuose sutariama, kad tai galėtų būti kompetencijos, kurios, skirtingai nei gebėjimai ar įgūdžiai, **apima sąmoningai planuojamą veiklą ir vertybines nuostatas.**

Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosiose programose
aprašomos bendrosios kompetencijos :

- mokėjimo mokytis,
- komunikavimo,
- pažinimo,
- iniciatyvumo,
- kūrybiškumo,
- asmenybės tobulinimo,
- akcentuojamos bendrakultūrinės,
- IKT kompetencijos, atskiri dalykai išskiria ir pabrėžia specialiąsias kompetencijas,
- Informacinėje visuomenėje itin pabrėžiama mokymosi mokytis

Taigi mokymasis glaudžiai susijęs su mokymosi veiklomis, praktine realizacija, todėl ugdant mokymosi kompetenciją, taip pat kitas kompetencijas, būtina pasitelkti mokymosi veiklas.

Mokykla turi tapti konkrečiu ateities pasaulio modeliu:

- formuluoti problemas;
- ieškoti atsakymų;
- visapusiškai analizuoti idėjas;
- mokyti argumentuoti savo nuomonę;
- **aptarti mokomųjų dalykų, žinių ir gebėjimų prasmę**
- **realaus gyvenimo kontekste.**

Pokyčių valdymo kompetencija – tai viena iš perkeliamųjų kompetencijų. Tai – žinios, gebėjimai, vertybės ir kitos asmeninės savybės, suteikiančios galimybę sėkmingai diegti bei vertinti planuotus ir neplanuotus pokyčius.

M. Fulan (1996) teigia, kad pirmiausia atsiranda nauja edukacinė medžiaga, vėliau formuojasi elgesys bei praktika, dar vėliau – įsitikinimai. Pokyčių valdymo kompetencijoje akcentuotinas pedagogo gebėjimas tobulėti ir keistis. Labai svarbu išvystyti ir mokytojo inovacinę veiklą, kurios pagrindiniai aspektai yra:

- naujovės kūrimas arba paieška ir perėmimas;

- diegimas;

- platinimas/ pasiūla (B. Janiūnaitė, 2004).

- Mokymasis veikiant arba veiklos mokymasis yra nuolatinis mokymosi ir refleksijos procesas, kuriame dalyvauja bendraminčiai, kolegos, siekiantys realizuoti konkrečią veiklą.
- Mokymosi veikiant procese dalyviai mokosi vienas iš kito, analizuodami realias problemas ir reflektuodami savąją patirtį.
- Toks procesas padeda besimokantiems įgyti aktyvią poziciją gyvenime, tobulinti savo kaip profesionalo kompetenciją.

Postmodernioje visuomenėje kinta ugdymo tikslai, jų daugėja. Mokytojas privalo atrasti būdų ir metodų parengti ugdytinį mokytis visą gyvenimą. Mokslininkų nuomone, mokiniai išmoksta, prisimena:

10% to, ką perskaitė;

20% to, ką išgirdo;

30% to, ką pamatė;

40% to, ką pamatė ir išgirdo;

70% to, ką aptarė su kitais;

80% to, ką patys patyrė;

95% to, ko mokė kitus (Grupinis mokymas šiuolaikinėje

- Tik patys patirdami ir taikydami žinias praktikoje mokiniai išmoks efektyviai ir konstruktyviai mokytis.
- Todėl mokytojas privalo išmanyti tradicinius ir modernius mokymo(si) metodus, sugebėti juos taikyti.
- Svarbu žinoti, kad tik mokantis įvairiais metodais įgyjama ir žinių, ir gebėjimų.

Etnokultūrinis ugdymas prioritetiniu pripažintas įvairiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas nustato, kad vienas iš švietimo tikslų yra perteikti asmeniui tautinės ir etninės kultūros pagrindus, laiduoti sąlygas asmens brandžiai tautinei savimonei formuotis, garantuoti tautos, krašto kultūros tęstinumą, jos tapatybės išsaugojimą ir nuolatinį jos vertybių kūrimą.

Pasitelkiant etninę kultūrą ugdomos :

- .bendrosios kompetencijos,
- .tautos kultūrine patirtimi grindžiamas kūrybingumas,
- .tradicinės dorovės normos,
- .tautinė ir pilietinė savimonė,
- . pagarba gyvenamajai aplinkai ir Lietuvai,
- .šeimos, bendruomenės ir tautos tradicijoms, savo ir kitų tautų kultūrinėms vertybėms,
- .dvasinis ir fizinis tautos sveikatingumas.

Etninės kultūros (apimančios nematerialųjį ir materialųjį kultūros paveldą) ugdymas plėtoja ugdytinių -

- istorinę kultūrinę atmintį,

- padedą asmeniui suvokti save kaip konkrečios tautos, šeimos, giminės ir etnografinės srities atstovą,

- stiprina tautines tradicijas švietimo įstaigose.

- Etninė kultūra puoselėja bendravimo ir darnaus bendruomenės gyvenimo tradicijas, ugdo pozityvią asmens būties pasaulėjautą, žmogaus ir gamtos darną, iš kartos į kartą perduodamą pagarbą gyvybei ir gėriui.

Besimokantiems etninės kultūros dalyko, 9–10 klasės yra paskutinis pagrindinės mokyklos koncentras. Jame keliami didesni reikalavimai mokinių pasiekimams atsižvelgiant į pakankamą mokinių subrendimo lygį, leidžiantį svarstyti sudėtingesnius su suaugusiųjų gyvenimu susijusius klausimus. Šiame konkrente toliau formuojamos mokinių etnokultūrinės nuostatos, ugdomi gebėjimai, kompetencijos, plėtojamos turimos ir įgyjamos naujos žinios.

Etninė kultūra padeda mokiniams ugdytis bendrąsias

kompetencijas:

- labiausiai etnokultūrinis ugdymas padeda siekti kultūrinės kompetencijos – skatinant sąmoningą, atsakingą ir kūrybingą mokinių dalyvavimą etninės kultūros procesuose, artimiausios aplinkos ir šalies etninės kultūros, pasaulio paveldo puoselėjimą;
- iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetenciją mokiniai ugdomi etnokultūrinėje raiškoje rodydami iniciatyvą ir kūrybiškai taikydami žinias bei gebėjimus, inicijuodami etnokultūrinius renginius, projektus ir juos įgyvendindami;

•socialinė pilietinė kompetencija ugdoma padedant mokiniams suvokti savo vaidmenį, puoselėjant etnokultūrines vertybes, šalies ir pasaulio paveldą, pažįstant kultūrų įvairovę, skatinant toleranciją, aktyvų dalyvavimą bendruomenės gyvenime, ugdant meilę tėvynei;

•pažinimo kompetenciją mokiniai ugdosi ieškodami informacijos apie etninę kultūrą, ją nagrinėdami, keldami su etnine kultūra susijusius klausimus ir problemas, ieškodami pagrįstų atsakymų ir problemų sprendimų;

.komunikavimo kompetenciją mokiniai išsiugdo tinkamai vartodami etnokultūrinės sąvokas, pokalbiuose ir diskusijose sklandžiai, argumentuotai pagrįsdami savo nuomonę apie etninės kultūros reiškinius bei vertybes, bendraudami ir bendradarbiaudami etnokultūrinėje veikloje, remdamiesi tradicijomis ir jų pažinimu;

.mokėjimo mokytis kompetenciją mokiniai ugdosi savarankiškai apmąstydami etninės kultūros mokymosi procesą, keldami mokymosi tikslus, taikydami įvairias sau tinkamas strategijas, pasirinkdami ir naudodami tinkamas priemones;

.asmeninę kompetenciją mokiniai parodo pozityviai mąstydami, pasinaudodami liaudies išmintimi.

Įgydami dalykinę kompetenciją mokiniai suvoks tautos kultūros savitumą, sąsajas su kitomis kultūromis, supras tradicinių papročių, apeigų, simbolių ir kitų etninės kultūros reiškinių kilmę, paskirtį, prasmę, svarbiausias ypatybes, kūrybiškai pritaikys etninės kultūros žinias ir gebėjimus įvairiose gyvenimo srityse bei puoselėdami paveldą, sustiprins tautinę savimonę, patriotines, pilietines ir pagarbos kitoms kultūroms nuostatas.

Dalykinė kompetencija apima :

1. Etnokultūrinių vertybių ir procesų pažinimą, interpretavimą bei vertinimą :

- ugdomas gebėjimas apibūdinti įvairių etnokultūrinių vertybių

- išmanyti etnokultūrinių reiškinių raidą Lietuvoje, suvokti visumą, lyginti su atitinkamais kitų šalių etnokultūriniais reiškiniais,
- išsakyti argumentuotą nuomonę apie matytus etnokultūrinius renginius,
- kritiškai vertinti šiuolaikinius su etnine kultūra susijusius reiškinius,
- suvokti vertybes; tautinės savimonės ir pagarbos kitų tautų kultūrai puoselėjimą
- ugdomas domėjimasis savo ir kitų tautų etnokultūrinių reiškinių bei vertybių būkle, siekis jas išsaugoti ir tęsiant kūrybiškai plėtoti,

- kryptingas savo tautos tradicijų puoselėjimas šeimoje, bendruomenėje ir visuomenėje,
- asmeninės etnokultūrinės patirties plėtojimas siekiant geresnių gebėjimų perduoti etnokultūrinės vertybes iš kartos į kartą,
- atstovauti savo tautai parodant pagarbą ir toleranciją savo tautos ir kitų tautų kultūrinio gyvenimo reiškiniams;

2. Etnokultūrinę raišką :

- tobulinami sakytinio, muzikinio, šokamojo, vaidybinio ir žaidybinio folklore atlikimo gebėjimai;
- tradicinių amatų pažinimas ir gebėjimas praktiškai panaudoti teorines žinias, pritaikyti papročius,puoselėjant gamtą ir gyvenamąją aplinką, per šeimos ir kalendorines šventes, ruošiant maistą, prižiūrint sveikatą;

- dalyvaujant įvairiuose etnokultūriniuose mokyklos, vietos bendruomenės ar visuomenės renginiuose, juos organizuojant ir kuriant scenarijus;
- ugdomas gebėjimas kurti ir įgyvendinti etnokultūrinius projektus.

2014-08

Ilona Lingevičienė, Kauno S. Dariaus
Girėno gimnazija

27